

Postanowienie z dnia 8 stycznia 2008 r.

II UZ 41/07

W sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych apelacja organu rentowego podlega odrzuceniu na podstawie art. 370 k.p.c., jeżeli w odpowiedzi na wezwanie sądu odmówi on oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia.

Przewodniczący SSN Krystyna Bednarczyk (sprawozdawca), Sędziowie SN: Roman Kuczyński, Jolanta Strusińska-Żukowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 8 stycznia 2008 r. sprawy z wniosku Krystyny P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w O. o podstawę wymiaru świadczenia, na skutek zażalenia organu rentowego na postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 20 sierpnia 2007 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e n i e

Postanowieniem z dnia 20 sierpnia 2007 r. [...] Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych we Wrocławiu odrzucił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Opolu od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu z dnia 26 kwietnia 2007 r. Wyrokiem tym Sąd Okręgowy zmienił decyzję organu rentowego odmawiającą przeliczenia emerytury wnioskodawczyni Krystyny P. i zobowiązał organ rentowy do ustalenia wysokości emerytury przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru od wynagrodzenia wynoszącego za okres od 17 listopada 1986 r. do 31 grudnia 1986 r. 30.096,00 zł, za 1987 r. - 248.145,00 zł, za 1988 r. - 349.900,00 zł, za 1999 r. - 624.788,00 zł oraz za okres od 1 stycznia 1991 r. do 6 marca 1991 r. - 1.427.800 zł i oddalił odwołanie w pozostałym zakresie. Organ rentowy zaskarżył ten wyrok apelacją w części uwzględniającej odwołanie (pkt I wyroku). Sąd Okręgowy zarządzeniem z dnia 29 czerwca 2007 r. wezwał organ rentowy do usunięcia braków formalnych apelacji przez wskazanie

wartości przedmiotu zaskarżenia. W odpowiedzi na wezwanie pełnomocnik organu rentowego złożył oświadczenie, że wezwanie jest bezzasadne, gdyż wyrok nie określa kwotowo wysokości świadczenia wnioskodawczyni, ani nawet wysokości podstawy wymiaru. „W tych okolicznościach należy przyjąć, iż dopuszczalne jest specyficzne oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia”. Organ rentowy powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., II UZP 7/05 (OSNP 2005 nr 24, poz. 396). Po otrzymaniu tego pisma Sąd Okręgowy przedstawił akta sprawy Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu z apelacją. Sąd Apelacyjny uznał za nieprawidłowe stanowisko organu rentowego, że nie ma on obowiązku oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia. Obowiązek taki w sprawach o roszczenia majątkowe wynika z treści przepisu 368 § 2 k.p.c. Apelacja niespełniająca warunku oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia jest dotknięta brakiem, zatem słusznie Sąd Okręgowy wezwał skarżącego do usunięcia tego braku. Skoro organ rentowy nie uzupełnił braków apelacji w wyznaczonym terminie, Sąd Okręgowy powinien na podstawie art. 370 k.p.c. odrzucić apelację. Z sentencji powołanej przez organ rentowy uchwały Sądu Najwyższego wynika, że nieuzupełnienie przez stronę w wyznaczonym terminie braku apelacji polegającego na nieoznaczeniu wartości przedmiotu zaskarżenia może stanowić podstawę do jej odrzucenia także w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych. Apelacja organu rentowego podlega więc odrzuceniu na podstawie art. 373 k.p.c.

Postanowienie to zaskarżył zażaleniem organ rentowy wnosząc o jego uchylenie. Zarzucił on naruszenie art. 368 § 2 k.p.c., art. 370 k.p.c. i art. 373 k.p.c., stwierdzając, że nieprawdą jest, iż pełnomocnik organu rentowego nie wskazał wartości przedmiotu zaskarżenia. Wprost przeciwnie - uczynił to, lecz wobec nieustalenia przez Sąd pierwszej instancji kwotowo określonej wartości przedmiotu sporu, określił ją w sposób specyficzny, odwołując się do rozważań powołanych w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 lipca 2005 r., II UZP 7/05. Należy bowiem podzielić wyrażony w niej pogląd, że rozpoznając zażalenie na odrzucenie apelacji sąd drugiej instancji powinien zbadać nie tylko, czy strona wykonała wezwanie do uzupełnienia braków apelacji, lecz także czy wezwanie to było uzasadnione. Nie można wymagać, aby w odwołaniu ubezpieczony określił dokładnie żądanie, a w sprawach o prawa majątkowe oznaczył wartość przedmiotu sporu. Jeżeli ubezpieczony nie określił swego żądania, to obowiązkiem sądu jest dokonanie wyjaśnienia tej kwestii. W niniejszej sprawie Sąd pierwszej instancji nie podjął działań, o których mowa w

przytoczonych rozważaniach Sądu Najwyższego. Wartości przedmiotu sporu nie określiła także sama wnioskodawczyni. W tych okolicznościach za zasadne i uprawnione należy uznać specyficzne oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. Tak też uczynił pełnomocnik organu rentowego w niniejszej sprawie, określając w sposób specyficzny wartość przedmiotu zaskarżenia. Nie należy stawiać stronie większych wymagań niż te, które spełniane są przez sądy. Skoro zatem Sąd pierwszej instancji nie ustalił, jaka jest kwotowo wartość przedmiotu sporu, sąd drugiej instancji nie powinien domagać się tego od apelującego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wymagania formalne apelacji, poza tymi, które są przewidziane dla pisma procesowego przepisem art. 126 k.p.c., określa przepis art. 368 § 1 k.p.c. Poza elementami wymienionymi w tym przepisie, apelacja w sprawie o roszczenia majątkowe powinna na podstawie art. 368 § 2 k.p.c. zawierać oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia. Regulacja zawarta w tym przepisie dotyczy wszystkich spraw o roszczenia majątkowe, także w postępowaniu odrębnym, chyba że przepisy regulujące to postępowanie stanowią inaczej. Przepisy dotyczące postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie zawierają odmiennej regulacji w tym zakresie, zatem apelacja w takich sprawach musi zawierać oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia, chyba że przedmiotem sprawy jest oznaczona kwota pieniężna. Nieoznaczenie w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia jest brakiem formalnym tego pisma, który może zostać uzupełniony. Zgodnie z art. 130 § 1 k.p.c. sąd wzywa stronę do usunięcia braków określając jej odpowiedni termin. Na podstawie art. 370 k.p.c. sąd pierwszej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym apelację, której braków strona nie uzupełniła w terminie.

Istnienie obowiązku oznaczenia przez stronę w apelacji wniesionej w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych wartości przedmiotu zaskarżenia nie powinno budzić wątpliwości, gdyż żaden z przepisów nie zwalnia strony z tego obowiązku. Wątpliwości mogły natomiast powstać co do skutków jego niewykonania i były one przedmiotem zagadnienia prawnego przedstawionego Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia. W uchwale z dnia 7 lipca 2005 r., II UZP 7/05, Sąd Najwyższy stwierdził, że nieuzupełnienie przez stronę w wyznaczonym terminie braku apelacji polegającego na nieoznaczeniu wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie o prawo

majątkowe (art. 386 § 2 k.p.c.) może stanowić podstawę do jej odrzucenia (art. 370 k.p.c.), także w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Zagadnienie prawne rozstrzygnięte tą uchwałą zostało przedstawione w sprawie, w której apelacja została wniesiona przez stronę wnoszącą odwołanie od decyzji organu rentowego, przy czym strona nie była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. Odnosząc się do stanu faktycznego sprawy Sąd Najwyższy poczynił w uzasadnieniu uchwały liczne zastrzeżenia. Dotyczą one tego, że nie zawsze należy wzywać stronę do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia. Nie ma takiej potrzeby wówczas, gdy zakresem zaskarżenia objęte jest żądanie przyznania oznaczonej kwoty pieniężnej, a także wówczas, gdy z zawartych w apelacji twierdzeń strony wartość przedmiotu zaskarżenia wynika w sposób niewątpliwy. Ponadto wezwanie do oznaczenia wartości przedmiotu sporu powinno być precyzyjne i zrozumiałe dla strony. Jeżeli w odpowiedzi na wezwanie strona oświadczy, że nie potrafi określić wartości przedmiotu zaskarżenia, sąd powinien udzielić jej odpowiednich wskazówek i zakreślić nowy termin. Wszystkie te zastrzeżenia nie dotyczą sytuacji, gdy apelację wnosi organ rentowy reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika.

Podniesiony w zażaleniu fakt, że wnioskodawczyni nie oznaczyła w odwołaniu przedmiotu sporu nie ma w sprawie żadnego znaczenia, gdyż zaskarżenie dotyczy tylko tej części, w której odwołanie zostało uwzględnione przez Sąd. Niepoważne jest stwierdzenie, że zakres, w którym odwołanie zostało uwzględnione, jest dla organu rentowego niezrozumiały i dlatego uważa on, że wskazanie, w jakiej części skarży wyrok, jest „specyficznym” określeniem wartości przedmiotu zaskarżenia. Dla oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawie o podwyższenie emerytury należy ustalić wysokość świadczenia przy zastosowaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wyliczonego na zasadach określonych w zaskarżonym wyroku i obliczyć różnicę między tak ustalonym świadczeniem a świadczeniem dotychczasowym. Roczna wartość ustalonej w stosunku miesięcznym różnicy stanowi wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 22 k.p.c.). Obliczanie wysokości świadczeń należy do ustawowych zadań organów rentowych, zatem skarżący nie może żądać pomocy sądu w tym zakresie. Nawet jeżeli wyrok Sądu pierwszej instancji jest dotknięty wadami, nadaje się on do wykonania. Gdyby organ rentowy musiał wykonać ten wyrok, ustaliby bez żadnych trudności wysokość świadczenia przyznanego wnioskodawczyni przez Sąd. Wartość przedmiotu zaskarżenia skarżący musiałby także oznaczyć w ewentualnej skardze kasacyjnej, gdyby dotkniętą brakami apelację Sąd Apelacyjny rozpo-

znał lecz jej nie uwzględnił. W przeciwieństwie do apelacji, dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia, zatem strona skarżąca, która musi być reprezentowana przez adwokata lub radcę prawnego, nie może uchylić się od obowiązku oznaczenia tej wartości. Jeżeli strona nie potrafi we właściwy sposób obliczyć wartości przedmiotu zaskarżenia, musi to uczynić w sposób, jaki uzna za stosowny, wskazując określoną kwotę. Uważa się wówczas, że braki apelacji lub skargi kasacyjnej zostały uzupełnione. Sąd może dokonać sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia na zasadach określonych w art. 25 § 1 k.p.c. w związku z art. 368 § 2 k.p.c., nie może natomiast odrzucić apelacji lub skargi kasacyjnej. Natomiast w przypadku, gdy wnoszący apelację organ rentowy w odpowiedzi na wezwanie sądu odmówi oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, apelacja podlega odrzuceniu na podstawie art. 370 k.p.c. przez sąd pierwszej instancji lub na podstawie art. 373 k.p.c. przez sąd drugiej instancji. Sąd Apelacyjny prawidłowo zastosował ten ostatni przepis a zarzuty podniesione w zażaleniu okazały się nieuzasadnione.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie.

=====